

účastní *Kristovho* utrpenia

Slová dnešného kázňového textu sa nachádzajú v **Mt 16, 21 - 23**:

Odvtedy začal Ježiš Kristus svojim učeníkom poukazovať, že musí ísť do Jeruzalema a že musí mnoho trpieť od starších a veľkňazov i zákonníkov a že musí byť zabitý a v tretí deň vstať z mŕtvych. Tu Ho vzal Peter a začal Ho odhovárať: Nech Ti je Boh milostivý, Pane! To sa Ti nesmie stať! On sa však obrátil a riekol Petrovi: Chod' za mňa, satan, na pohoršenie si mi, pretože nemyslíš na veci Božie, ale na ľudské.

Milí bratia a sestry,
Ježiš sa obracia smerom k budúcnosti. Prvý verš nášho kázňového textu označuje tento míľnik: „Odvtedy začal Ježiš Kristus svojim učeníkom poukazovať, že musí ísť do Jeruzalema“ (Mt 16, 21). Jeruzalem je tu budúcnosťou. Je to i obrazom začiatku pôstneho obdobia, do ktorého sme pred pár dňami vstúpili.

Aj my sa budeme v tomto tichom pôstnom čase pozeráť smerom k budúcnosti, k Veľkej noci, k Jeruzalemu. Možno si od toho budeme sľubovať úľavu od utrpenia vo viacerých oblastiach. Budeme dúfať, že sa situácia do Veľkej noci zlepší, lebo teraz je okolo nás mnoho utrpenia.

21. verš 16. kapitoly Matúšovho evanjelia, v ktorom Ježiš oznamuje to zásadné a ústredné poslanstvo kresťanstva, že bude musieť mnoho trpieť, byť zabitý a v tretí deň vstať z mŕtvych, je dominantou celého evanjelia a zvestovania kresťanskej cirkvi. Zároveň je leitmotívom jednej menšej sekcie tohto novozmluvného spisu, keď sa evanjelista v štruktúre svojho literárneho diela nechá sústredene viesť Ježišovou predpoveďou o Jeho utrpení. Je to snáď niečo, ako naše pôstne obdobie – malá časť cirkevného roka, v ktorej sa sústredenejšie zaoberáme bolestnou cestou Ježiša Krista ku krížu v Jeruzaleme. V 17. kapitole 22. a 23. verši spomínaného evanjelia Ježiš učeníkom opäť podobnými slovami pripomenie, že Syna človeka vydajú ľuďom do rúk, zabijú Ho, ale tretieho dňa vstane z mŕtvych (Mt 17, 22 – 23). Tieto predpovede sú mini-rámom jednej časti veľkej série obrazov o Kristovom utrpení. Ohlasované utrpenie je nateraz stredobodom tejto literárnej maľby.

Aj doslovne uprostred týchto kapitol ohraničených predpovedami o utrpení zaznejú znovu slová takéhoto obsahu: „Ba hovorím vám: Eliáš už prišiel, a nepoznali ho, ale urobili s ním, čo chceli. Tak bude trpieť od nich aj Syn človeka“. Predpoveď utrpenia na začiatku, v strede i na konci jednej evanjeliovej sekcie.

Je však takýto výsek vyčerpaný a vystihnutý len svojím zameraním na utrpenie? Je pôstny čas len obdobím meditácie nad vyčerpávajúcim a samoúčelným súžením? Evanjelista Matúš do tohto literárneho mikro-pôstu vkladá dva „kontrapunkty“ – dva protihlasy, ktoré nechajú zaznieť celú šírku pôstneho diania, ktoré sa pred očami nie celkom chápujúcich učeníkov odohráva. Týmito znakmi druhej strany spektra duchovného pôstu sú rozprávanie o Ježišovom premenení na vysokom vrchu a príbeh o uzdravení námesačníka, ktorého Ježiš modlitbou a pôstom zachránil z moci život ohrozujúcich démonských síl. Rozprávanie o Ježišovom premenení, v ktorom Mu tvár žiarila sťa slnko a rúcho zbelelo sťa svetlo, nám ukazuje, že v ponurom pôstnom období sa deje niečo omnoho väčšie, ako len bolesť, utrpenie a tma. Ježiš vyjavený pred učeníkmi medzi Mojžišom a Eliášom – gigantickými postavami starozmluvného Písma svätého ukazuje, že tu nejde len o individuálnu trýzeň jednotlivca, ale toto dianie má celobiblický súvis, že tu ide o zmenu epochy.

Ježišova porážka démona, ktorý bol nad sily učeníkov, sužoval a ohrozoval život chlapca a strachom a starosťami ničil chlapcových blízkyh, je prenikavým svetlom víťazstva, ku ktorému teraz Ježiš začína poukazovať.

„Odvtedy začal Ježiš Kristus svojim učeníkom poukazovať ...“ Odkedy vlastne? Teraz nemám na mysli otázku, či pôst začína už popolcovou stredu alebo až neskôr. Odkedy teda začal Ježiš svojim učeníkom poukazovať, že „musí ísť do Jeruzalema a že musí mnoho trpieť od starších a veľkňazov i zákonníkov a že musí byť zabitý a v tretí deň vstať z mŕtvych“ (Mt 16, 21)? Odvtedy, čo Šimon Peter pred Ním vyznal: „Ty si Kristus, Syn Boha živého“ (Mt 16, 16)! Toto vyznanie je začiatkom pôstu, začiatkom obrátenia sa a poukazovania k Jeruzalemu. Je začiatkom cesty ku krížu a za kríž. Ak v perikope o Petrovom vyznaní, ktorá nášmu kázňovému textu predchádza, evanjelista ešte spomína Ježiša len menom („Keď Ježiš prišiel do krajov ...“ /Mt 16, 13; „Odpovedal mu Ježiš ...“ /Mt 16, 17/), v prvom verši kázňového textu je to Ježiš KRISTUS, ktorý odvtedy začal „svojim učeníkom poukazovať, že musí ísť do Jeruzalema, že musí mnoho trpieť od starších a veľkňazov i zákonníkov a že musí byť zabitý a v tretí deň vstať z mŕtvych“.

Je to práve toto vyznanie, že Ježiš je Kristus, ktoré je uvedením k pôstu. Po vyznaní o Ježišovi ako o Kristovi a Pánovi nás On zahrňa do svojej cesty k Jeruzalemu a ku krížu. Sme súčasťou Jeho utrpenia, lebo je to utrpenie za nás. Petrovo vyznanie je len otázkou, na ktorej strane stojíme. Sme diváci alebo aktívni účastníci? Otázka, ktorú si v tých doslovných gladiátorských arénach a koloseách mnohokrát kládli prví kresťania. Je to otázka, ktorá je v mnohých oblastiach sveta a pre mnohých veriacich, žiaľ, reálna aj dnes. Pre nás, kresťanov, žijúcich v oblasti náboženskej slobody, tak bezprostredne a bolestne táto otázka nestojí a máme za to ďakovať a uvedomovať si to ako nezaslúžený Boží dar. No aj keď nie v bezprostrednom ohrození života, ba veľaokrát možno v blahobyte materiálnych darov, aj pre nás znie nástojčivý pôstny otáznik: Sme len divákmi alebo aj účastníkmi utrpenia, ktorého je okolo nás mnoho? Udržiavame si spoločenský odstup od iných ľudí a zároveň si aj udržiavame spoločenský odstup od ich utrpenia a nedostatku?

Nosíme rúška, aby sme nešírili nebezpečný vírus, ale zároveň nasadzujeme aj neviditeľné rúška, aby sme nepozerali na tváre núdznych a aby potrební ani len neužreli našu tvár? Zodpovedne si dezinfikujeme ruky od všetkých nečistôt, no ostávajú naše ruky čisté?

Možno si podobné otázky teraz kladieme veľmi často. Zmysel utrpenia a naša reakcia naň. Je pôst o odriekaní sa niečoho alebo o priznaní sa k Niekomu a niečomu? Vyznaním ku Kristovi sa cesta do Jeruzalema nekončí, len začína. Je to hrbolatá a ťažká cesta. Je to cesta zápasov, dilem, pochybností, i zlyhaní a bojov s pokušeniami. Šimon Peter je toho príkladom. Jeho postava je tiež mikro-rámcom Ježišovej predpovede o ceste Božieho Syna do Jeruzalema, o Jeho utrpení, smrti a vzkriesení. Ten istý Šimon Peter, ktorý vyznáva, že Ježiš je Kristus, a ktorý je skalou cirkvi, ktorú pekelné brány nepremôžu, je Petrom, ktorého krátko na to, Ježiš nazve satanom. Je mu na pohoršenie, lebo myslí na ľudské veci, nie na Božie.

Myslieť na Božie veci a nie na ľudské, tomu sa učme v pôste. Nie je to ľahké! Vidíme to na príklade prvého medzi rovnými – učníka Petra. Peter, ktorý Ježiša vyznal ako Krista, predsa len mal v tom čase asi dosť ľudskú predstavu o tom, čím a kým Kristus je. „Pane! To sa Ti nesmie stať!“, počujeme z jeho úst. Peter však v tom nebol sám. Iných predstáv o Mesiášovi bolo v jeho dobe dosť. Koniec koncov, rôznych predstáv o Mesiášovi je dosť aj v našej dobe, ba aj „mesiášov“ je tu neúrekom. Asi podobne to bolo aj v onej „intertestamentárnej dobe“.

Ježiš Kristus však prichádza s úplne iným pochopením toho, kým a čím ten skutočný Mesiáš má byť. Má byť tým, ktorý hľadí nie na ľudské veci, ale na veci Božie. Paradoxne, práve hľadiet' na Božie veci v tomto prípade znamená, hľadiet' na dobro a záchranu pre ľudí. Hľadiet' na Božie veci, na to, aby sa diala Božia vôľa, znamená v Ježišovom prípade zjavovať Boha takého, aký vo svojej najvnútornejšej podstate je. Nie ako všemohúco-nemohúci starec, ktorý sa so skrytým potešením a majestátnym odstupom pozerá na utrpenie sveta ako na divadlo krutej stvoriteľskej hry, ale ako skláňajúceho sa Syna človeka, ktorý je uprostred, v samotnom strede toho utrpenia. Boha, ktorý za prítomnosti Mojžiša a Eliáša, koná dielo monumentálnych celobiblických a všeludských rozmerov od stvorenia vyjadreného začiatkom Mojžišových kníh až po prorokmi ohlasovaný koniec dní. Ježiš Kristus zjavuje Božie konanie ako dielo záchrany dietok zo život ohrozujúcej moci zla a dielo vykúpenia ich blízkyh z moci rovnako ničiacich obáv a strachu.

Je to ľahká cesta? Určite nie! Je to cesta bez zlyhaní? Takisto nie! Je to však cesta, o ktorej Ježiš Kristus svojim učníkom hovorí: „Ak niekto chce prísť za mnou, nech zaprie seba samého, vezme svoj kríž na seba a nasleduje ma! Lebo kto by si chcel zachrániť život, stratí ho; ale kto by stratil život pre mňa, nájde ho“ (Mt 16, 24 – 25). Paradoxné, ľudsky takmer nepochopiteľné, ako to ukazuje Petrov príklad. Peter však na svojej osobe ukazuje, že jeho duchovný príbeh má aj svoje pokračovanie. Peter vyznal, potom i zlyhal, ba aj zaprel. Predsa však nakoniec kráčal po Kristovej ceste. Premáhanie utrpenia tým, že odmietneme byť jeho divákmi, ale staneme sa jeho súčasťou. Túto cestu ukazuje Kristus tým, ktorí ho počúvajú. Príbehov, v ktorých ľudia odmietajú byť len divákmi utrpenia, ale skláňajú sa k trpiacim, je aj dnes okolo nás množstvo. Budme voči nim citliví a vnímaví. Staňme sa súčasťou týchto príbehov. To je cesta, na ktorú nás upriamuje pôstne obdobie. Budme aktívnymi účastníkmi Kristovho utrpenia. Myslime na Božie veci, ktoré motivujú k záchrane ľudí. Aby sme potom mohli vyrozprávať príbeh Vzkriesenia ... Amen.

ThDr. Dávid Benka, PhD.

Katedra Starej zmluvy

Literatúra:

G. Voigt, Der rechte Weinstock

U. Luz. Matthäuskommentar (EKK)